

VI. IN MEMORIAM

Guido Astuti 1910 - 1980

Dnia 7 października 1980 r. zmarł w stolicy Włoch prof. dr Guido Astuti, wybitny historyk prawa, do 1973 r. ordynariusz Katedry Historii Prawa Włoskiego Uniwersytetu w Rzymie, a następnie sędzia Trybunału Konstytucyjnego Republiki Włoskiej.

Pochodził z Piemontu, z którym związany był przez znaczną część życia. Urodzony w Turynie 10 września 1910 r., tam ukończył szkołę średnią, a w latach 1927 - 1931 odbył studia prawnicze na tamtejszym uniwersytecie. Wkrótce po uzyskaniu doktoratu habilitował się w 1931 r. na tej samej uczelni z historii prawa włoskiego, na podstawie pracy pt. *Le origini e lo svolgimento storico della commenda fino al sec. XIII*. Wykładał kolejno na uniwersytetach w Camerino, Catanii, Parmie, Turynie i w Rzymie. Od 1937 r. był profesorem zwyczajnym, a w latach 1963 - 1967 sprawował godność prorektora uniwersytetu rzymskiego. Katedrę uniwersytecką opuścił na skutek powołania go w lutym 1973 r. przez prezydenta G. Leone na zaszczytne stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego. Był członkiem wielu włoskich i zagranicznych instytucji i towarzystw naukowych, w tym Akademii Nauk w Turynie i w Udine, Accademia Nazionale dei Lincei w Rzymie, Faculté internationale de droit comparé w Strasburgu, a także członkiem rady naukowej Max-Planck-Institut für europäische Rechtsgeschichte we Frankfurcie nad Menem. Podobnie jak prawie wszyscy profesorowie nauk prawnych we Włoszech, czynny był przez wiele lat w adwokaturze (*professore avvocato*), a ponadto w latach 1956 - 1973 był sędzią apelacyjnym Republiki San Marino.

Guido Astuti był uczniem znakomitego uczonego Federico Patetta, którego śladem rozwinął ożywioną działalność naukową. W swoim dorobku pozostawił koło 150 opracowań (różnego charakteru i różnych rozmiarów) poświęconych problematyce z historii prawa włoskiego, średniowiecznego prawa rzymskiego (*ius commune*), historii gospodarczej oraz współczesnego prawa konstytucyjnego i gospodarczego. Spośród nich, oprócz wspomnianej już pracy o komendacji (Turyn 1933), na szczególną uwagę zasługują jego prace o *mos italicus* i *mos gallicus* w dialogach A. Gentilisa (Bolonja 1937), o zobowiązaniach w historii prawa włoskiego (Mediolan 1952), wykład historii źródeł prawa włoskiego wczesnego średniowiecza (Padwa 1953) oraz wykład historii prawa włoskiego w dobie formowania się państwa nowożytnego (Turyn 1957).

Liczne publikacje Astutiego powstały w związku z jego udziałem w rozmaitych kongresach i kolokwium międzynarodowych organizowanych we Włoszech i poza ich granicami. Między innymi uczestniczył w kolokwium prawniczym polsko-włoskim w Warszawie w dniach 4 - 7 maja 1974 r., którego przedmiotem były zagadnienia recepcji prawa rzymskiego. W ostatnim dniu obrad wystąpił z referatem pt. *Recezione giuridica e applicazione pratica del diritto Romano nell'età del Rinascimento giuridico*, który później ogłoszony został drukiem w Warszawie w zbiorze

rze materiałów kolokwium pt. *Le droit romain et sa reception en Europe* (1978, s. 5 - 25). Ostatni zaś raz historycy prawa z różnych krajów (w tym kilku z Polski) mieli możliwość spotkać się z prof. Astutim na IV kongresie międzynarodowym *Società Italiana di Storia del Diritto* w Neapolu w kwietniu 1980 r., na którym zaprezentował obszerny elaborat z historii komun włoskich w wiekach średnich pt. *La crisi degli ordinamenti politici dei Comuni italiani. Poteri di diritto, poteri di fatto*. Pomimo odpowiedzialnej funkcji państwowej, a także postępującej poważnej choroby, pozostał wierny nauce niemal do końca swoich dni.

LESŁAW PAULI (Kraków)